

2020-11-30

Sveriges regering
Sveriges riksdag
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet

Europaforum Norra Sveriges synpunkter på Sveriges utformning av Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) och Återhämtningsstöd för sammanhållning och Europas regioner (React-EU)

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvara ta norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Den 26 juni, 2020 välkomnade Europaforum norra Sverige EU-kommissionens förslag att höja ambitionerna för ekonomisk återhämtning. Förlängning och ökad flexibilitet för EU:s sammanhållningspolitik välkomnades som ett viktigt redskap för omedelbar hantering av de ekonomiska effekterna av pandemin, men också som ett fortsatt viktigt investeringsinstrument för att skapa hållbar utveckling och tillväxt i regioner runtom i Europa, inte minst i det Europeiska Arktis. De grundläggande principerna för *Nästa Generations EU* och den politiska inriktningen för grön och digital omställning välkomnades. Tillskottet av nya resurser ansågs välbehövligt, samtidigt som komplementaritet och regional anpassning av insatserna är grundläggande förutsättningar för att medlen ska få bästa möjliga effekt.

När nu EU:s budgetförhandlingar går in i sin slutfas och Sveriges regering tillsammans med förvaltande myndigheter samtidigt förbereder utformningen av EU:s återhämtningspaket för Sveriges regioner, parallellt med regionernas framtagande av regionala program för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), vill Europaforum norra Sverige framföra följande brådskande synpunkter:

- Involvera de regionalt utvecklingsansvariga för utformning av EU:s investeringsinstrument
- Anpassa EU:s investeringsinstrument efter territoriella förutsättningar
- Säkerställ att EU:s olika investeringsinstrument kompletterar varandra för bäst effekt
- EU:s investeringsinstrument bör inte hanteras som statsfinansiella regulatorer

Regional involvering och förankring krävs vid utformningen av "Nästa Generations EU" i Sverige!

Från och med 2019 är direktfolkvalda företrädare på regional nivå ansvariga för arbetet med att skapa tillväxt i Sverige. Tillväxtuppdraget består främst av att leda arbetet med att ta fram och genomföra platsanpassade strategier och skräddarsy verktyg för att skapa hållbar utveckling i det egna territoriet. Kontinuerlig analys, planering, samordning, genomförande och uppföljning inom en rad olika områden gör att det regionala tillväxtarbetet utgör själva kärnan för Sveriges utvecklingspolitik. Mot den bakgrunden vore det märkligt om Sverige valde att utforma investeringsinstrument utan att involvera de regionalt utvecklingsansvariga. EFNS föreslår istället att regional kunskap och regionala strategier ska ligga till grund för arbetet, samt att framtagandet ska genomsyras av flernivåstyrelse, transparens och samhandling. Politiska företrädare på regional nivå ska ha ett reellt inflytande vad gäller prioriteringar och utformning av regionala omställningsplaner.

Det finns ett flertal exempel på hur utformningen av EU:s investeringsinstrument i Sverige skulle kunna genomföras bättre i linje med principer om partnerskap och flernivåstyre. I Finland har exempelvis det ansvariga ministeriet genomfört en turné med heldagsmöten hos samtliga landskapsförbund för att samla in synpunkter och underlag från regionala företrädare om hur de ser på möjligheterna med Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). Efter turnén bearbetas förslaget till nationell återhämtningsplan för att sedan gå ut på remiss för fler synpunkter från fler aktörer, innan regeringen till sist lägger fram det slutgiltiga förslaget till riksdagen för beslut. EFNS föreslår att Sveriges regering tar lärdom av Finland.

Anpassa EU:s samtliga investeringsinstrument efter territoriella förutsättningar

EU:s olika investeringsinstrument är avgörande för regional utveckling, och de mest framgångsrika exemplen på lyckade insatser har alla gemensamt att de anpassats lokalt och regionalt. Regionalt ägarskap och lokalkännedom är därför viktiga framgångsfaktorer som bör vara vägledande i utformningen av samtliga investeringsinstrument. OECD föreslår i *Regional Outlook 2016*, och i studie av de nordliga glesbefolkade områdena (NSPA) 2017, samt i uppföljningsstudien av Sverige 2017, att politik och investeringar behöver anpassas betydligt mer till varje regions särskilda förutsättningar, behov och möjligheter. Regionerna i norra Sverige är tillsammans med EU-institutionerna övertygade om att även EU:s nya verktyg för ekonomisk återhämtning bör hanteras på samma sätt i största möjliga mån. EFNS föreslår därför att Sveriges regering utgår från territoriella förutsättningar och regionala behov och möjligheter i utformningen av samtliga investeringsinstrument.

Säkerställ att EU:s olika investeringsinstrument kompletterar varandra för bäst effekt

EU:s sammanhållningspolitik utgör grunden för mycket utav det regionala utvecklingsarbetet. Samtidigt inryms långt ifrån alla insatser som skulle behöva göras för att frigöra den potential som finns för tillväxt och hållbar utveckling. Inte minst vad gäller just grön och digital omställning. Framtagandet av program och planer för genomförandet av EU:s struktur- och investeringsfonder är nu i sin slutfas och behöver i allra högsta grad samordnas med det nya instrumentet Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) för att undvika onödiga överlappningar, men framförallt för att fånga upp och tillgodose behoven bland de prioriteringar som av olika skäl inte kan eller tillåts inrymmas i respektive program, vad gäller framförallt omfattande investeringar i digital och transportinfrastruktur.

EU:s investeringsinstrument bör inte hanteras som statsfinansiella regulatorer

Från svensk sida i EU framförs ofta vikten av att EU:s medel ska bidra till att skapa europeiska mervärden. Det ska inte ersätta nationella åtaganden, utan snarare komplettera och samspela med regional och nationell politik i det som ger nytta för hela EU. Regionalfonderna är sådana instrument, som genom att bidra till regional utveckling och samverkan kring europeiska värdekedjor via olika plattformar på EU-nivå stärker regionernas möjlighet att delta på den gemensamma inre marknaden på mer lika villkor. Långsiktiga investeringar som skapar global konkurrenskraft för hela EU.

Den uttalade ambitionen med EU:s krispaket *Next Generation EU* är att bidra till en omstart som handlar lika mycket om kortsiktig krishantering som långsiktigt hållbar utveckling i form av en kraftfull extra injektion i samspel med EU:s övriga stödmekanismer.

Det europeiska mervärdet ligger inte i att kompensera för nationella beslut och ersätta nationella finansiella åtaganden eller befintlig verksamhet.

Det är därför olyckligt att 80% av React-EU föreslås gå till att kompensera för en statlig underfinansiering av arbetsförmedlingen. Det är dessutom tveksamt att arbetsförmedlingen har den kapacitet som krävs runtom i landet för att driva regionala projekt och genomföra de strategiska strukturförändringar som medlen är till för. Givetvis behövs omfattande arbetsmarknadsinsatser just nu, även med stöd av EU:s krispaket. Det måste dock i betydligt högre grad ske i samspel med alla parter och utifrån regionala strategier för kompetensutvecklingsbehov som en del av det långsiktiga arbetet med hållbar utveckling.

Antaget vid Europaforum Norra Sverige 30 november 2020

Glenn Nordlund (S) Ordförande EFNS Region Västernorrland	Åsa Ågren Wikström (M) Vice ordförande EFNS Region Västerbotten	Nils-Olov Lindfors (C) Region Norrbotten	Elise Ryder Wikén (M) Region Jämtland Härjedalen
Jonny Lundin (C) Region Västernorrland	Rickard Carstedt (S) Region Västerbotten	Britta Flinkfeldt (S) Norrbottens Kommuner	Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen
Erik Lövgren (S) Kommunförbundet Västernorrland	Ann Åström (S) Region Västerbotten	Anders Josefsson (M) Norrbottens Kommuner	Jonas Andersson (S) Kommunerna i Jämtlands län
			Daniel Danielsson (C) Kommunerna i Jämtlands län